

GADD

Insänt av Henrik Karlsson

I

Johan Benedict Gadd var komminister i Torslanda och Öckerö 1774-1829. Han utmärkte sig väl inte så mycket för sitt andliga verk som för sina kroppskrafter. I herdaminnet heter det: "Var ovanligt stark." Sägs t.ex. ha burit från Göteborgs järnvåg ett skeppund järn med vardera handen en lång väg. En annan sägen är, att han gått in på en krog, där det hörts gå oskickligt till, förmanande först dem som där drucko att avlägsna sig, men förgäves, varpå han tog av sig prästkragen, vilken han lade på ett bord, i det han sade: "Här ligger prästen, nu skolen I få känna på Gadden." Ett skeppund järn vägde 136 kg, så styrkan var överdriven, men har säkert haft någon grund.

Jag har intresserat mig för Johan Gadds härkomst av olika anledningar. Sonja Corneliusson frågade mig för många år sedan om jag hittat något, då hon i sin tur blivit tillfrågad av sentida ättlingar till komministern. Det lyckades inte då. Som ett led i min ambition att försöka lösa härstamningen för alla de äldsta släkterna i Öckerö sn (socken) grep jag mig nu åter an med Gadd. Ett mål var också att se om det fanns ett samband med de på Västra Hisingen tidigare levande personerna med det namnet.

Först något om efternamnet. Det har skrivits i olika former; Gadh, Gad, Gadd, Gadde, Gadt och Gadelius. Varifrån kommer detta namn? Någon ort som bara heter Gadd finns inte, men det ingår t.ex. i det från väderrapporterna kända Holmögadd, eller varför inte det närmaste Gaddulven på Vinga. Betydelsen är just *gadd*, *spets*, men även *kluven tunga*, och *en i havet utskjutande spetsig udde*. Den första i litteraturen beskrivna personen med namnet Gadd är kyrkomannen och

politikern Hemming Gadh i Sverige. Han föddes cirka 1450 och halshöggs 1520. Han råkar vara samtidig med de första Gaddarna i Öckerö sn, men något släktsamband är inte känt. Detta beror inte bara på bristen på bevarade källor, utan på att det fanns många personer med det namnet i Norden. De var så spridda, att de måste hänföras till olika släkter, om de inte hade någon gemensam anfader på medeltiden eller ännu längre tillbaka.

Nu finns blott ett tiotal personer med olika former av Gadd i Göteborgs telefonkatalog. En känd Gadd är författaren till uppskattad västkustlitteratur, Arne Gadd. Han har på min förfrågan svarat att han inte härstammar från Västra Hisingen. En annan kändis är dansaren Ulf Gadd. Efter riklig förekomst av namnet på Västra Hisingen från 1500-talet till början av 1700-talet minskade den drastiskt för att så förnyas genom komminister Johan Gadd. Efter honom fanns släkten kvar lokalt under ett par generationer, men spreds sedan till Halland och norrut i landet. Medlemmar av denna släkt var främst skeppare och lantbrukare, senare präster, handelsmän, redare och jägmästare.

För den som är intresserad av personer med namnet Gadd, vilka inte gått att hänföra till den släkt som här avhandlas, hänvisas till bilaga A och avsnittet om olika Gaddsläkter i min bok "Havet var vårt liv".

Förnamnet sägs vara Johan(nes) Benedict. Det enda ställe i primärkällorna där han skrivs med två hela förnamn är domboken 1772 (6/10 § 26). På alla övriga ställen skrivs bara "B.". Om fadern var bonde (se nedan) skulle sonen i dopet getts namnet Jöns Bengt, innan han som

präststuderande latiniserade det till Johannes Benedict. Någon sådan namngivning förekom inte. Alltså kan han inte ha hetat både Johannes och Benedict, eller så var fadern inte bonde. Möjligen skall det vara Johannes Benedicti = Jöns Bengtsson. Någon Bengt Gadd som fader är dock omöjlig att finna. "B." kan å andra sidan kanske betyda något annat.

Vad vet vi nu mer om Johan B. Gadd som utgångspunkt för forskningen? Jo, enligt herdaminnet skall han ha varit bondson från Björlanda. I ett papper jag fått av Sonja Corneliusson skall gamla personer i släkten ha sagt att Johan kom från Alleby i Björlanda, och han skall ha haft faddrar därifrån vid barnens dop. Vidare påstås att det åtminstone 1771-98 i Alleby fanns en Carl Olofsson (1741-1798 2/3), gift med Malena Börjesdotter. Han hade en dotter som vid sin vigsel kallades Olena Carlsdotter Gadd. Därav kan man dra den slutsatsen att en familj med anknytning till släkten Gadd bott i denna björlandaby. Carl var jämnårig med Johan. Man skriver i detta papper också att en släkt Gadd fanns i Lilleby i Björlanda (mer om denna nedan och i bilaga B). Vid barnens dop på Öckerö nämns dock inga faddrar från Björlanda församling. I domböckerna finns tydligen inte heller något om hans födelseort eller släktskap, eftersom Odenvik inget säger därom i sin bok: Han hade gått igenom alla Västra Hisings härads renoverade domböcker.

Johan B. Gadd uppges enligt åldern vid dödsfallet ha varit född 1740. I universitets-matriklarna (elevförteckningarna) från Uppsala uppges året 1741. Vilket är rätt? Vi kan inte gå till Björlandas födelseböcker, då dessa från tiden före 1793 brunnit. I husförhörslängden för Öckerö sn anges emellertid hans födelsedatum exakt, 1740 3/3. Detta får anses som en säker uppgift, om han kom från grannsocknen Björlanda och då han själv var präst och hade tillgång till kyrkböckerna och inte borde accepterat en felaktig uppgift där. Allmänt är dock husförhörslängderna inte att anse som en

tillförlitlig källa, åtminstone vad gäller åldersuppgifter och angivna födelseår.

I domböckerna finns några mål 1773-74 om tillsättningen av komministertjänsten. Odenvik skriver att Johan var kusin till Carl Christian Böcker. Han har av Odenvik fått fel namn där, Christoffer. Carl Christian var son till Christen Böcker, en svåger till löjtnant Per Nordtman. På Böckersidan finns ingen möjlighet att hitta ett kusinskap. Enda möjligheten skulle alltså vara genom Christens hustru. Hon hette Sara Beata Bask. Frågan blev då vem hennes föräldrar var och hur ett kusinskap skulle kunna ha sett ut. Detta utarbetade jag en hypotes om i bilaga C, med hjälp av alla data som sedan framkommit under min forskning. Jag insåg dock vid den här tidpunkten att det inte skulle gå att hitta Johan B. Gadds härstamning på detta sätt.

Senare hittade jag ett fel i Odenviks tolkning av kusinskapet. Det var inte med Johan Gadd som Carl Christian Böcker var kusin, utan "änkan på Bulycke". Bilaga C utvecklar detta mera, och den får vara kvar, även om det nu inte verkar finnas någon anknytning mellan släkterna Bask och Gadd. Den förmedlar ju ändå data om en släkt som hade anknytning till Västra Hisingen (inkl Öckerö sn).

Ytterligare en sak i domböckerna är känd. År 1780 16/11 tvistade komminister Gadd med Alexander Bogman. Då kallas han Johan *Börjesson* Gadd. Om detta stämmer skulle han kunna vara bror till Carl Olofssons hustru Malena ovan.

Sammanfattningsvis skulle man enligt ovan kunna leta efter en Börje (Gadd) i Alleby 1740 som far till Johan och hans förmodade syster Malena. Uppgiften blir nu att med utgångspunkt i de kända fakta följa detta spår, men först kan vi försöka komplettera uppgifterna för att se om vi kan få stöd för denna hypotes och en så exakt inriktning av forskningen som möjligt.

Vi börjar med uppgifter om faddrar. Johan Gadds barn var Daniel (1770), Bernhard (1771), Johannes (1773), Helena Sofia (1776), Lars (1778), Helena Sofia

(1779), Lovisa (1780), Johanna Magdalena (1782) och Britta (1784). Utifrån namnlikhet och faddrar i Öckerös födelseböcker är det omöjligt att få fram något om Johans härstamning. Men det sägs ändå i Sonjas papper att det skall ha funnits faddrar från Alleby! Hur hänger det ihop? Jo, det var så enkelt som att Bernhard och Johannes döptes i Torslanda. Om vi tittar i födelseböckerna där, ser vi att Johan och hans hustru Dorotea år 1771 hade hustrurna Catharina Börjesdotter i Lilleby och Malena Börjesdotter i Alleby som faddrar. Vid dopet 1773 var det endast lokala faddrar (grannar). Den Carl Olofsson som nämns då bodde i Hästevik Nordgård och skall inte förväxlas med Carl Olofsson i Alleby, men uppgifterna från 1771 räcker långt, mycket långt.

Det är frestande att uppfatta de två hustrurna 1771 som systrar till Johan. Den ena bodde i Alleby och var hustru till den ovannämnde Carl Olofsson där. Den andra var gift med Daniel Åkervall i Lilleby Nordgård. Båda var jämgamla och av samma generation som Johan. Hur är det med vigselboken? Jo, i Torslanda vigselbok sägs att Johan var från Alleby! I mantalslängderna (mtl) för 1770 (upprättad 1769 27/10) framgår att adjunkten Johan Gadd då bor i prästgården i Noleröd. Vid dopet 1771 är hans hemvist Andalen, och 1773 Hästevik. Vid tillträdet som komminister året därefter flyttar han enligt Odenvik ut till Öckerö Norgård. Att Gadd bodde i Noleröd när han gifte sig, men att det i vigselboken anges Alleby som hemort, bör betyda att han föddes i Alleby. Eftersom Johan studerade på universitet ett antal år tills han 1769 blev prästvigd och då direkt kom till Torslanda, innebär det att det kan vara svårt att hitta honom i Alleby i mtl.

Man drar sig i det längsta för att gå in på de tidsödande domböckerna (där kanske tolkningen tar mer tid än själva läsningen). Jag kom på ett annat sätt att hitta Johans far: I matriklarna för Göteborgs gymnasium (Hvitfeldtska latinläroverket) kan man ofta hitta hemorten, faderns yrke

och ibland även hans namn för eleven det år då han skrevs in. Volymen för de aktuella åren är, till skillnad från den för åren fram till 1748, inte publicerad och förvaras i bokbinderiet på Landsarkivet, där den visas på grund av sin fina bindning. Men det lyckades att få fram den till forskarsalen. Det framgår där att Johan (som i denna källa alltid bara kallas *Johan Gadd*) skrevs in till läsåret 1761-62, och 1766 var klar att flytta till universitetet i Uppsala. Johan Gadds far anges där vara "hemmansbrukare i Björlanda". I matrikeln för Uppsala universitet står Johan 1767 som Johannes Gadd, Gothoburg(ensis).

För att slippa ifrån domböckerna ytterligare en tid har vi nu tillräckligt med fakta för att det skall löna sig att först göra ett nedslag i mtl för Björlanda omkring 1740. Där finner vi också lätt en stark kandidat till faderskapet: Börje Jönsson i Alleby frälsegård (samma som Carl Olofsson hade senare), nämnd åtminstone 1730-60. Han brukade gården och var alltså bonde.

Det kan alltså ändå vara riktigt att Johan Gadd var bondson från Björlanda, som Skarstedt säger i sitt herdaminne, men fadern kanske inte var bonde hela sitt yrkesverksamma liv. Han sägs i mtl 1731 ha varit utomlands i över tre år och är fortfarande utomlands 1734. Dessutom står han de åren som husman och har alltså inte tagit över någon gårdsdel, utan arbetat med något annat. Den ena dottern var gift med Daniel Åkervall i Lilleby, son till länsmannen Sven Åkervall. Dessa fakta tyder på att Börje var något av en ståndsperson, vilket skulle förklara namngivningen av sonen Johan Benedict (om det är rätt dopnamn). Jag har inte fått fram vad han gjorde, men man bör kunna hitta det i domböckerna eller länsräkenskaperna. Kanske var han skeppare och tidvis uppehöll sig i det näralliggande Danmark: Dottern Catharina föddes 1733, då han fortfarande var utomlands. Han kan knappast ha varit soldat, då Sverige inte befann sig i krig vid den tiden. Kanske han försökte studera till

präst och läste vid universitetet i Köpenhamn, men misslyckades att ta examen? Jag har dock inte hittat hans namn i matriklarna för Göteborgs gymnasium under 1720-talet och inte heller i dem för Köpenhamns universitet, vilka finns publicerade, och som jag har gått igenom långt fram på 1700-talet.

Om vi nu med till visshet gränsande sannolikhet kan säga att Johan Gadd var son till Börje Jönsson i Alleby, blir nästa fråga hur Johan fick namnet Gadd. Det är inte självklart att det var via fadern. Om vi först antar att det ändå var via Börje Jönsson, måste vi leta efter något ställe där Börje Jönsson kallas Gadd. Något sådant har jag inte hittat under min genomgång av alla källor. Då måste namnet ha kommit från farfadern eller morfadern. Vi konstruerar nu först fram en tänkbar farfader till Johan, alltså en Jöns Gadd, och ser om det fanns någon sådan samt letar efter belägg för ett släktskap. Det går också verkligen att hitta en Jöns Gadd, nämligen skepparen Jöns Olofsson Gadd i Viken Bergegård i Björlanda sn! Jag har letat i alla tillgängliga källor och inte hittat någon annan möjlig farfader. Åren före giftermålet finns ingen son till Jöns i Viken med namnet Börje. Börje Jönsson gifte sig ganska säkert 1729 (första gången nämnd i mtl 1730 och då med hustru). Han bör då ha varit född omkring 1705. Man hittar tyvärr inte Jöns i Viken förrän 1713 (längden över lagmanspenning) och 1714 (kontributionsränteriets

förmögenhetslängd). Mtl fattas för åren 1710-14. Han kom närmast från Lilleby, Evens gård (Elvergården), där han år 1700 noteras som 22-årig fiskare, jämte brodern Anders (10 år äldre). Källan till detta är enrolleringen (se min bok) som inleddes detta år. I en längd två år senare finns inte Jöns kvar. Det är dock svårt att säga var han då befann sig. Låt oss i alla fall konstatera att han hade rätt ålder för att vara far till Börje.

Det har inte gått att hitta Jöns Gadd i mtl före 1700 i Lilleby Evens gård, eller över huvud taget i Lilleby. Som tur är får man

hjälp av domböckerna (1716 14/2 § 7 och 1720 16/2 § 33+34). Där visar det sig att Jöns var bror till bl.a. Anders, Olof Gadd d.ä. och Olof Gadd d.y. i Lilleby. Dessa bröder ärvde odel i Mellangården. Jöns löste ut fastern och sedan bröderna och blev ägare till halva gården (3/8 eftersom mantalet var nedsatt till 3/4). I Mellangården hittar vi fadern Olof Jönsson Gadd och farfadern Jöns Andersson Gadd. Eftersom Jöns Gadds far var skriven där vid tiden för hans födelse, får vi på det sättet fram födelseorten. Slakten ägde också jord i Evens gård. För fler detaljer om slakten hänvisas till bilaga B.

Allteftersom har jag börjat undra om inte Jöns var gift två gånger. I så fall var det någon annanstans än i Viken först. Skälet till detta är att Jöns hustru åtminstone enligt olika källor 1728-48 hette Ingeborg Olsdotter, medan han 1703 i domboken (17/2 § 26) sägs vara svåger till en Sven Börjesson i Lilleby. Denne har jag i nuvarande forskningsläge inte lyckats "fånga", så hans hustrus namn är okänt. Det kan vara så att han var gift med en syster till Jöns, men det kan lika gärna vara så att han var bror till Jöns hustru. Om Jöns var gift med en Börjesdotter, var det naturligt att han namngav en son efter hennes far. Det skulle nu vara bra att hitta en lagfart för Jöns Gadds efterträdare på gården och ett eventuellt domboksställe, där det framgår vilka Jöns Gadds arvingar var (förhoppningsvis bland dem Börje Jönsson).

Ett starkt indicium för att Börje Jönsson eller han hustru var släkt med Jöns Gadd i Viken får vi i Lundby och Tuve församlingars kyrkböcker, som jag nu har gått igenom fullständigt fram till 1763. Anledningen till att jag letade där var främst att jag i registret på Landsarkivet sett en *båtsman Olof Gadd i Lundby* med barn födda på 1720-30-talen. Faddrar och gifte för denna familj var därför intressanta. Det skulle också kunna vara en ersättningskälla för de uppbrunna björlandaböckerna, så att det kanske skulle gå att hitta andra personer från Björlanda

och Torslanda som jag letat efter i andra sammanhang, vilka hade med Lundby och Tuve att göra. Mycket riktigt fanns där en hel del om sådana. Tyvärr saknas uppgifter för några år på 1720-talet, men det som kom fram var ändå mycket nyttigt och spännande. En sammanställning av denna familj finns i bilaga D.

Det visade sig att Olof Gadd i Lundby vid två tillfällen (1728 och 1731) hade skepparen Jöns Gadd i Viken och hans hustru som fadder. Här är alltså den ena källan där man får veta hennes namn, Ingeborg Olsdotter. Den andra är domboken 1748 (3/6 § 14). Där får man också veta hennes ålder, 67 år. År 1731, när hon bar barnet till dopet, var även *hustru "Helena Jonsdotter" i Alleby* fadder för Olof Gadd! Här får vi ett mycket starkt samband mellan Viken och Alleby. Men var nu Helena Jonsdotter hustru till Börje i Alleby? Det borde hon vara, om mitt resonemang var rätt. Och det visade sig också vara det. Svaret finns i bouppteckningarna och domböckerna. Beklagligtvis finns ingen bouppteckning bevarad efter Börje Jönsson i Alleby. Jag hittade emellertid en efter en Erik Svensson i Alleby frälsegård. Denne var gift med Elin Jönsdotter, som jag då uppfattade som ännu en syster (eller svägerska) till Börje Jönsson. Erik och Elin fick inga barn, varför de fick testamentera till sidoarvingar. Enligt bouppteckningen var dessa tyvärr inte närvarande, då de var "upptagna med vårbruket", men det hänvisas till ett domboksställe 1754 6/6. Vid en kontroll av detta framgår att Börje och Erik innehaft hälften var, men att Lars Jönssons i Flateby (Harestad) hustru Christensa Jönsdotter rätteligen borde fått 1/3. Det framgår att Börjes hustru verkligen hette Helena Jönsdotter (det skall vara Jöns- och inte Jonsdotter, eftersom hon själv skrev sitt namn så). Detta betyder att Jöns i Alleby hade tre döttrar, men ingen son (i så fall borde han i enlighet med den tidens arvslagar haft hälften, och systrarna var sin fjärdedel). Vi kan därför säga att Börje Jönsson kom från en annan

gård, och att hustrun Helena var född i Alleby. Hon var sannolikt dotter till en Jöns som nämns där åtminstone 1684-1715. Hans hela namn var Jöns Eriksson. Detta och bevis för släktskapet framkommer i domboken 1728 (15/2) och 1740 (9/6 § 5), vilka ställen hisingsforskaren Anna Stina Karlsson i Säve vänligen gjort mig uppmärksam på. Ett annat ställe som jag hittat är 1701 (6/2 § 5). Denna familj var inte av gaddsläkt. Alltså borde det vara Börje Jönsson som var det och gav namnet vidare till sonen Johan Gadd.

Det som nu återstod var att bevisa släktskapen via lagfarterna och domböckerna. Det var bara att gripa sig an med dem. Efter att ha gått igenom åren fram till och med 1772 kan jag meddela att beviset för att komminister Johan B. Gadd var son till Börje Jönsson i Alleby verkligen finns! Egendomligt nog finns ingen lagfart införd, fastän Carl Olofsson kom dit senast 1766 (mtl). Men 1768 11/10 (p.28) klagade amiralitetslöjtnant Fredrik Celsing över att åborna på frälsehemmanet Alleby räknade gården som sin, tvärt emot reglerna för adliga privilegier från 1723 16/10. Ägarna till det som måste ha varit Börje Jönssons del räknas upp: *Carl Olofssons hustru och hennes syster, gift med Daniel Åkervall i Lilleby, samt hennes broder, studenten Johannes Gadd, samt Erik Svenssons svägerska, änkan Christensa Jönsdotter och hennes son Henrik Larsson i Lexby.*

Domböckerna har tyvärr vad gäller lagfarter för Börje Jönsson i Alleby och hans far Jöns Gadd i Viken inte kunnat avslöja någonting för att styrka de ovannämnda sambanden, då sådana av någon anledning helt saknas för dessa personer.

Efter denna forskningsomgång blev jag tvungen att göra ett längre uppehåll, men ofta letade sig tankarna tillbaka till släkten Gadd och de nya frågor som uppkom, t.ex. var Börje Jönsson i Alleby höll hus de sex eller sju åren omkring sitt giftermål, och vad han gjorde då, liksom varför man gav

sonen namnet Johan Benedict. Det skulle också vara intressant om det gick att hitta

mer om Jöns Gadd och hans hustrus dödsår och arvingar då.

GADD

II

Efter en tids uppehåll gav jag mig i kast med att följa upp de lösa trådarna från den hittills gjorda forskningen. Det gällde först att utreda det i domboken påstådda svågerskapet mellan Jöns Gadd och Sven Börjesson. Vem var denne Sven? Förutom i domboken 1703 (26/2 § 26) nämns en Sven Börjesson i Öckerö, Torslanda och Björlanda bara tre gånger. Den ena gången är i domboken 1707 (26/2 § 16) när en Sven Börjesson i Lilleby anklagas för att under äktenskapslöfte ha blivit far till Ingeborg Erikسدotters i Fåglevik barn. Den andra gången är också i domboken. År 1719 (13/10 § 40) heter det att *häradsskrivaren Börje Jönsson lämnat två kronohemman i Alleby och Lilleby i arv till sin son Sven Åkervall*. Det framgår av olika längder att det fanns två kronogårdar i Lilleby. Den som avses här var Nordgård. Den andra kallades rätt och slätt Lilleby Kronogård. Alleby var först ofrimans frälse, men 1673 inlöstes halva gården till krono, och det var denna som häradsskrivaren lämnade till sin son, länsmannen Sven Åkervall. År 1723 köptes denna till skatte av honom, men gården uppfördes ändå som frälse i längderna, liksom den andra halvan, som aldrig ändrades från frälse och som Jöns Eriksson och Malena Rasmusdotter hade. Det tredje stället var en revers från 1709 26/4 av "Sven Börgesson och Jöns Olsson på Hisingen i Lilleby" (se nedan).

Hur skall vi nu få ihop detta? Enklast är att anta att det alla tre gångerna rör sig om samma person. Det finns inte heller något som skulle tyda på annat. Bara en till med namnet Sven Börjesson fanns enligt

tillgängliga källor på Västra Hisingen (åtminstone Öckerö, Torslanda och Björlanda) vid den tiden. Det var en kronorättare Sven Börjesson, som jag först hittade i domboken 1712 (7/10 § 8) utan hemort. Att det inte var vår Sven Börjesson framgår av domboken 1709-10: Denne kronorättare bodde i Krokegården i Tingstad, Backa sn. Vid hösttinget 1710 arbetade både kronorättaren Sven Börjesson och länsmannen Sven Börjesson med samma mål!

Det stämmer också namn-, ålders-, stånds- och yrkesmässigt. Låt oss försöka styrka resonemanget med hjälp av skatte- och enrolleringslängderna! I Lilleby Nordgård nämns år 1700 (enrolleringen) på den ena fjärdedelen en Sven, 20 år gammal, och på den andra en Jöns, 22 år gammal och enrollerad. I jordeboken 1706 har Sven ersatts av Maria, medan Jöns är kvar. Åren 1713-14 står så Sven Åkervall för hela halvgården. Sven går inte att hitta i de vanliga mtl mer än 1703-04, men Jöns finns med hustru från och med 1701 till och med 1709 (åren 1710-14 saknas).

Kan man nu säga att en syster till Sven var gift med Jöns Gadd? Jo, vi har stället där det sägs att de var svågrar. Eftersom Sven inte var gift då, måste det betyda att svågerskapet uppkom genom hans syster. Stöd för ett släktskap är också bouppteckningen 1732 3/3 i Kungälv efter Svens ingifta moster Kerstin Ström. Där nämns en revers från 1709 26/4 av "Sven Börgesson och Jöns Olsson på Hisingen i Lilleby". Sambandet styrks även av att Jöns Gadd verkar ha haft en son Börje och

hur dessa personer uppträder i skattelängderna som tidigare beskrivits.

Bilden av Sven Börjesson framträder nu så här: Han föddes omkring 1680 som son till häradsskrivaren Börje Jönsson och gifte sig efter 1707 (ogift i domboken) och före 1715 (mtl). En syster var gift med skepparen Jöns Olofsson Gadd. Sven var länsman åtminstone från 1710 18/10. Då hade han tagit sig namnet Åkervall. Det är oklart varifrån han fått namnet, då det inte synes förekomma bland hans anor. Se också nedan i slutet på det här avsnittet.

Vad hette då Jöns Gadds första hustru? Med till visshet gränsande sannolikhet *Catharina*. Detta dels emedan Jöns fick en dotter med det namnet vid tiden för giftermålet med sin andra hustru, Ingeborg. Om dottern Catharina var dotter till den första (om modern avled i samband med förslossningen, innan dottern döptes) eller andra hustrun är omöjligt att säga, men hon skulle i vilket fall som helst fått namn efter den första enligt den tidens namngivningsvanor. Dels bevisas namnet också av att Jöns son i första äktenskapet, Börje, gav namnet Catharina åt sin förstfödda dotter. Det namnet är också det enda gemensamma hos far och son, varför vi kan vara mycket säkra.

Jöns Gadds dotter Catharina verkar inte ha blivit gift, så att man skulle kunnat gå efter namngivningen av hennes barn. Hans första hustru avled mellan mtl 1709 och 1715 (daterade 1709 12/1, resp. 1714 30/11), och dottern Catharina föddes sannolikt 1710 eller 1711, då det första gången nämns en dotter till Jöns Gadd i mtl 1726 (barn togs med från året de fyllde 15). Det borde här inte avse styvdottern Maria, som ju var född så tidigt som 1702 (se nedan), och inte heller någon av döttrarna Anna och Margareta, vilka enligt exakt ålder vid dödsfallet föddes 1715 och 1717. Sven Åkervall fick också en dotter med samma namn, vilket skulle vara efter sin tidigt avlidna syster (men egentligen efter mormodern Karin).

Årtalet för Jöns första giftermål går att få fram ganska exakt. År 1700 är Jöns

svärmoder med dotter i Alleby markerade i mtl, men inte 1701, då i stället Jöns börjar skrivas med hustru i Lilleby Nordgård. Då längderna upprättades i början av respektive år (eller till och med i slutet av föregående) ger det året 1700 för vigseln.

Jöns far och farfar hade jag fått fram tidigare, men nu försökte jag klarlägga de äldsta generationerna av släkten Gadd på Hisingen, vilka jag tangerade under arbetet med min bok. Jag gick igenom landskapshandlingarna med jöb (jordeböcker) och tiondelängder för Västergötland, som Östra Hisingen med Tuve och Lundby hör till. De finns på mikrofilm på Borås stadsbibliotek och täcker de flesta åren från och med 1545, i början dock lite glesare. Det gick emellertid inte att få en uttömmande bild av släkten, snarare skapades flera frågor än andra besvarades. Här kan åter hänvisas till bilaga B.

Vi kan nu sammanfatta Jöns Gadds liv hittills så här: Han föddes i Lilleby Mellangården omkring 1678 och blev fiskare. Senare blev Jöns sjöman och kallas åtminstone från 1715 kronoskeppare. Jöns Gadd gifte sig första gången år 1700 och bosatte sig i Lilleby Nordgård. Denna gård var hustruns arvejord, och paret kunde slå sig ner där sedan Jöns svärmor avhyst en arrendator från bruket. Denna hans första hustru var dotter till häradsskrivaren Börje Jönsson och hette säkerligen Catharina.

Jöns nämns i Lilleby Nordgård till 1709 26/4 (reversen) och i Viken Berggården från åtminstone 1713 5/8 (lagmanspenningen). Då det saknas längder däremellan är det omöjligt att veta exakt när han flyttade. Det bör ha varit senast 1712, eftersom sonen Hans föddes 1713. Han måste ha varit född i andra äktenskapet, annars är det svårt att förklara namnet, som bör vara efter moderns förste man (se nedan).

Att Jöns Gadd gifte om sig i Viken förklarar att han flyttade dit. Låt oss nu titta på Ingeborg Olsdotter och hennes första äktenskap! Hon var inte född i Viken enligt en utredning om släkten Wijks i

Göteborg äldre släktled och därigenom hela Viken, som jag gjorde för några år sedan. Hennes härkomst lär nog aldrig gå att få fram. Däremot går det att visa vem hon först var gift med. Enligt mtl och domböcker är det helt klart att maken var Hans Asmundsson, född mellan 1670 och 1674 i Viken Bergegården och kofferdibåtsman 1697-98. Han kallas vid enrolleringen "befaren". Enligt uppgifter i dessa längder skall han ha avlidit hemma 1711, vilket bl.a. stämmer med att han inte nämns i mtl efter 1709 (1710-14 saknas).

Hans Asmundsson anges i mtl som ogift fram till januari 1701 och gift från och med januari 1703. Då mtl saknas 1702, bör han alltså ha gift sig 1701 eller 1702. Detta stämmer bra med dottern Marias i Öckerös dödbok uppgivna ålder.

Ovanstående utredning klarlägger omständigheterna kring Maria Hansdotter (även kallad Jönsdotter) på Öckerö. Det är ett exempel på att man av en slump kan lösa ett problem med en annan utgångspunkt än man haft möjlighet till tidigare. Maria kallas Jönsdotter i födelseboken för ett av barnen 1744, men i övrigt struntar prästen i hennes patronymikon, säkerligen på grund av att han inte kommit ihåg om det var Jöns- eller Hansdotter. Bara en gång till nämns det, och det är i dödboken, men då är det Hansdotter. Maria har jag med hjälp av faddernotiser tolkat som dotter till Jöns Gadd och att "Hansdotter" var en felskrivning. Därför har det varit svårt att förklara att hon med maken Jon Olsson namngav den förstfödde sonen Hans. Om vi i stället antar att Maria på Öckerö verkligen var dotter till en Hans, faller alla pusselbitarna på plats. Hon var alltså *styvdotter till Jöns Gadd*. Då är det inte underligt att hon kunde kallas Jönsdotter ibland, eller att hon hade Jöns Gadds egna barn som faddrar.

Maria Hansdotter gifte sig till Öckerö Norgård (ej noterat i vigselboken) och blev maken Jon Olssons andra hustru (den första, Anna Olsdotter, dog 1730). Jon själv kom enligt min tolkning av olika

källor (dombok, dödbok, faddrar och mtl) från Björkö Västergård. Det fanns ett samband mellan faddrar för deras son Hans Jonsson på Öckerö och Johan B. Gadd. Detta kan tyda på släktskap, men är ett svagt indicium, då de var grannar. Med det släktskap jag fått fram skulle de ha varit styvsysslingar.

Maria måste ha avlidit 1766. Den 8/2 det året avled nämligen en Maria Hansdotter i Öckerö Norgård. Här används det rätta efternamnet. (Den Maria Hansdotter på Öckerö som dog några år tidigare var däremot felskriven. Det rörde sig om Maria Andersdotter, änka efter Carl Svensson, död mellan 1736 och 1742). Någon annan tänkbar Jöns hustru Maria finns inte i dödboken. Denna Maria föddes 1702, vilket stämmer med att hon var dotter till Hans Asmundsson och Ingeborg Olsdotter. Enligt mtl dog Jon Olsson och hans hustru efter 1753. Hustrun var då sjuklig och skrevs därefter under barnen. Jon nämns sedan i dödboken 1771. I bilaga E har jag sammanställt de här personerna i Viken.

Nu till komminister Gadds moderneanor! Modern hette, som vi konstaterat, Helena Jönsdotter och var dotter till Jöns Eriksson och Malena Rasmusdotter i Alleby. Går det att komma vidare bakåt där? Nja, Jöns Eriksson har det inte gått att härleda. Hans födelseår var 1658 enligt enrolleringslängderna, men det finns inget om härstamningen i t.ex. domböckerna och inte mycket om hans liv och leverne. Däremot finns intressanta bördsuppgifter om hans hustru. Vid vintertinget (6/2) 1701 hade arvingarna till Rasmus Mårtensson i Lunnegården en skuld på 42 riksdaler till Jöns Erikssons i Alleby hustru. Det finns knappast någon annan anledning till att de hade en skuld till henne, än att hon var syster till dem och hade ärvt en gårdsdel, vilken de brukat och borde lösa ut henne ur. Skulden motsvarar ungefär värdet av en gårdspart på 1/6 mantal, i så fall en systerpart. Detta skulle med den tidens arvsregler vara helt i överensstämmelse med att Rasmus och Elin, som hade två

tidigare kända söner och en dotter, i så fall med Malena hade två söner och två döttrar.

Vid ytterligare ett tillfälle noteras ett samband mellan personerna ovan. År 1692 (22/2) gick Jöns Eriksson i borgen för Börta Rasmusdotter i Lunnegården. Hon hade en ospecificerad skuld på 6½ daler. Då Jöns inte var särskilt rik eller hade något förtroendeuppdrag i socknen, tyder det på ett släktskap (Börta skulle vara hans svägerska).

Det kan även namnmässigt stämma att Malin var dotter till Rasmus Mårtensson och hans hustru Elin Jörgensdotter. Malena gav ju namnet Elin åt en dotter, och hon kunde själv ha fått namn efter sin mormor, hustru Malin på Högen. Det fanns ytterligare ett samband mellan Rasmus Mårtensson och Alleby. Han verkar 1659 ha ägt ¼ där, förutom Lunnegården (½-gård, nedsatt från hel) och Kallhed (helgård). År 1665 pantsatte han sin gårdspart i Alleby till häradsdomaren Erik Andersson i Hovgården, och det verkar som om det var denna som Jöns och Malena kom att bosätta sig på. Detta var den andra halvan, den kvarvarande frälsdelen, av Alleby (se ovan). Dock finns inget belägg för att Jöns var son till häradsdomaren. Inte heller finns belägg för att han var son till den Erik Andersson som nämns i Lunnegården före Rasmus (1635-58). En översikt finns i bilaga H.

I domböckerna remitterades senare (1733 16/10 § 10) ett mål om Lunnegården till Göta hovrätt. Det hänvisas t.o.m. till en släktutredning, men kopior av detta hovrättsmål (1734 15/5) som jag skaffat ger inget ytterligare om släktsambanden. Denna bilaga har tydligen förkommit. Detta faktum är dubbelt beklagligt, då det skulle ha kunnat lösa ett problem med härstamningen för Anders Olofssons i Södra Hästevik hustru Karin Eriksdotter, som också hade bördejord i Lunnegården.

I fråga om Elin Jörgensdotters härstamning finns en översikt i domboken 1662 (10/12). Den leder till säterierna Ström och Röstorp. Jag har i olika sammanhang forskat mycket på de äldre

släktleden där (Dalepil), men bevarade uppgifter är ofullständiga och svåra att få ihop till säkra släktsamband. Med säkerhet kan man dock komma till en väpnare Esbjörn Andersson i slutet av 1400-talet. En översikt över mina och andras rön om denna knapadelssläkt ingår i bilaga I. Tilläggas skall kanske att det i Alleby 1637-44 nämns en Rasmus Persson, men då något samband med denne inte finns i källorna, får det med Rasmus Mårtensson anses starkare.

Nästa punkt att beakta är nu Sven Börjessons och Jöns Gadds hustrus anor. Om vi utgår från mtl hittar vi som nämnts 1700-01 en Maria i Alleby och i jb 1706-09 en Maria i Lilleby Nordgård. Det framgår av domböckerna under denna tidsperiod att det måste vara Maria Svensdotter Bånge. Hon kallas antingen Svensdotter eller Bånge, men då befallningsmannen Påvel Bånge patronymikon var Svensson, och då han var jämnårig och därmed säkerligen hennes bror, går det att med tillräcklig säkerhet säga att det var samma person som avsågs. År 1689 4/11 avhyste hon arrendatorn Sven Örjelsson från Alleby ¼, vilken bara ett år tidigare (1688 19/9) fått städjebrev på gården, undertecknat i Kungälv. Tio år senare (1699 10/10) uppsades Olof Olofsson från ¼ i Lilleby Nordgård till "nästa faredag" (vilket torde betyda 1700 1/4). Detta visar att hon var ägare till dessa gårdar och hade arrenderat ut dem. Årtalen 1699-1700 för Lilleby Nordgård är intressanta. Det kan ha varit så att Jöns Gadd förlovade sig med Marias dotter 1699 och därför gjorde anspråk på att få bo där. Dock synes Olof ändå ha tillåtits bo kvar på gården åtminstone till 1703.

Allting (namn, ålder och mantalsskrivning) stämmer med att Maria Svensdotter Bånge var mor till Sven Börjesson, vilken senare tog sig namnet Åkervall. Fadern var ju f.d. häradsskrivaren Börje Jönsson. I domboken 1719 (13/10 § 40) verifieras detta faderskap. Ytterligare bevis för släktskapet får vi 1740 (7/10 § 9), där det

heter att änkan Maria Danielsdotter (Sven Åkervalls) var "cousin" till ryttmästare Bånge. Denne ryttmästare var Petter Bånge, son till ovannämnde Påvel Bånge. Det var alltså maken Sven Åkervall som var kusin till honom, och inte änkan Maria Danielsdotter själv, men sådana små fel var vanliga i domböckerna.

Börje Jönsson var också tull- och postförvaltare i Kungälv, vilket framkommer i domboken 1682 24/3. Det finns en bok om postmästare i Sverige, skriven av Erik Grape (1951). I den finns en tyvärr mycket kortfattad biografi, som inte avslöjar något mer om Börje. Det framgår där att Maria efter makens död övertog postsysslan och innehade den i flera år. Senare har jag funnit att det var till åtminstone 1693 27/11. Dessutom har jag funnit att det var vid Lilla sjötullen som Börje arbetade. Änkan Maria verkar ha bott kvar i Kungälv några år, då hon inte nämns i Alleby förrän i mtl 1700 (upprättad 17/1). Längden för 1699 saknas dock.

För att kontrollera Grapes uppgifter och förhoppningsvis komplettera dem med fler personliga detaljer gick jag nu igenom Kungälvs alla gamla handlingar. I kyrkböckerna från 1696 (de hade brunnit före detta år) fanns en del uppgifter om Påvel Bånges söner Sven och Petter och deras familjer. Några personlängder över alla borgarna i Kungälv jag gått igenom tidigare är kopskatten (med kvinnor) 1645, nu också en längd i kyrko- och hospitalsräkenskaperna 1654, mtl 1669 och en längd i domboken 1690. Bouppreckningarna från 1604, kyrkoräknenskaperna från 1644 och domböckerna från 1658 gav en hel del om postinspektörerna Börje och Maria, dock inget om Börjes härstamning. I Kungälvs källor hittade jag "på köpet" uppgifter om andra personer på Västra Hisingen, t.ex. kyrkoherde Per Böckers familj.

I domboken 1684 9/4 finns uppgifter om Påvels och Marias härstamning. De kom från Göteborg och var barn till Sven Pålsson och Karin Nilsson. Dessa var

döda då, men sades ha "åtskilliga barn och mågar". Jag har inte i register och längder på Landsarkivet lyckats hitta var i Göteborg de bodde. Dock fann jag i Nya Lödöse 1586-91 en rådman Påvel Bånge, samtida med handlanden och rådmannen Anders Bånge där. Det är väl en inte alltför djärv gissning att vår Påvel Bånge var ättling (sonson?) av rådmannen med samma namn. Se vidare i bilaga J.

Sven Åkervalls familj har jag försökt kartlägga och i alla fall delvis lyckats. Han skall ha varit född 1680-82 enligt uppgifter vid enrolleringen, och hade avlidit 1740, då en bouppreckning upprättades 9/9 (se nedan). Sven gifte sig före 1713 och i alla fall efter 1707. Hustrun hette Maria och var dotter till länsman Daniel Eriksson *Hiding* i Torslanda. Namnet skrevs så när ena dottern gifte sig (hennes make kallades då *Hising*), liksom en gång i domboken (1693 6/3), men själv verkar han inte ha använt något släktnamn, i alla fall inte *Hising*, som ibland påstås. Daniel Eriksson nämns i Torslanda från 1692, men var 1683-85 skriven i Nolvik. Enligt tiondesättningslängden 1694 skall han ha brukat halva Hovgården i fem år, men verkar inte ha varit mantalsskriven där. Enligt domboken var Daniel länsman åtminstone från 1678 18/12. Var han bodde de första åren är oklart.

Svens barn var Berndt, Daniel, Christina (gift med länsman C. R. Rabe i Alleby), samt Catharina (gift med amiralitetssekreteraren och hovrättskommissarien Petter Kolleback i Amhult). Angående namnet Berndt eller Bernhard har jag funnit att det under 1700-talet verkar ha uppfattats som en synonym till namnet Börje. Om man byter ut Berndt mot Börje, får man förklaringen på flera familjers namngivning. Förutom i Åkervalls familj gäller det t.ex. i huvudpersonen Johan B. Gadds egen familj och i fråga om Hans Börjessons på Högen son Berndt Hansson i Kärr i Torslanda.

Efter faderns död blev den tidigare nämnde ryttmästare Bånge och länsman

Rabe förmyndare för de omyndiga barnen och deras mor. I bouppteckningen framgår att barnen på modernt sätt skulle få ärva lika, syster som bror. Där specificeras också flera silverbägare och guldringar med initialer, som stämmer med släktingar, men även några som inte gått att tolka. Fast

egendom var Lilleby Nordgård ½, Alleby skattegård (tidigare kronogård) ½, Sörred skattegård ½, Sanden en skatteäng i Torslanda, som änkan fått efter fadern, samt Garnfot en äng, som hon också fått. Familjen Åkervall sammanfattas i bilaga K.

Bilagor/översikter:

- A: Personer med namnet Gadd, vilka inte kunnat hänföras till den här släkten.
- B: Släkten Gadd i Lilleby och de äldsta generationerna på Hisingen.
- C: Släkten Bask med anknytning till släkterna Gadd och Böcker.
- D: Båtsmannen Olof Gadd i Lundby.
- E: Jöns Gadd i Lilleby och Viken.
- F: Johan B. Gadds fädernelinje.
- G: Johan B. Gadds mödernelinje.
- H: Lunnegården och Alleby.
- I: Några av Johan B. Gadds anor tillbaka till 1400-talet och en linje till nutiden.
- J: Släkten Bånge.
- K: Släkten Åkervall.

Henrik Karlsson 2001-2003

Bilaga A

Övriga personer Gadd

(utan känt samband med den undersökta släkten Gadd)

I olika källor nämns familjer med namnet Gadd eller variationer av det namnet. Bland dem finns några personer som jag först höll som tänkbara fäder till Johan B. Gadd. Först kan nämnas Johan(nes) Gadelius, född 1709 som son till lektorn i Göteborg och kyrkoherden i Lundby och Tuve, Sven Gadelius. Johan skall ha blivit präst i Göteborg. Jag har under min forskning funnit att år 1741 magister Johannes Gadelius var fadder i Torslanda för kyrkoherde Strömstens son Elias. En annan fadder då var gymnasisten Johannes Lachonius. Detta skulle kunna peka på ett släktskap med Carl Christian Böcker, men är ju ett mycket löst samband och har inte vidare följts upp.

En annan son till lektorn var Andreas, född 1699, kyrkoherde i Vessige. Någon av dem skulle ha kunnat vara far till vår Johan Gadd. Så har vi Johannes Gadd, född 1718 18/3 som son till en tullskrivare i Bohuslän och 1740 gymnasist i Göteborg. Kanske han var för ung. En annan kandidat är Johannes Gadd, född 1715 i Varv (Skaraborgs län), son till komministern Gunnar Gadd och hans hustru Catharina Lachonia. Denne Johannes tillhörde Västgöta nation i Lund 1736, men det är inte känt vart han sedan tog vägen. Möjligen var även han för ung för att vara far till Johan Benedikt, men namnet Lachonia bör kunna förknippas med prästsläkten med det namnet i göteborgstrakten och Halland, även befryndad med släkten Böcker. Därigenom skulle vi ha ett kusinskap, åtminstone i vid bemärkelse (mera synonymt med *släktskap*). Till sist hittar vi kaptan Johan Christian Gadd på Styrö 1717. Han nämns i styröboken (Odenvik) och i boken om Göteborgs amiralitet, men skall ha levt kvar på öarna även efter 1717. Det bör ha varit denne kaptan som fick dottern

Catharina Gadd, nämnd på 1750-talet på Styrö. En ättling till honom kanske var Johan Gustav Gadd på Vrångö, som avled 1864. Han hade brodern Albin Benedictus på Hälsö. En Gustav Gadd var fänrik och ostindiefarare och fanns vid Göteborgs eskader 1789, men några personuppgifter om honom har jag inte.

Forskning här skulle innebära att man letade upp de orter där personerna enligt litteraturen bott under de år då de fått barn, och i födelseböckerna där sökte efter en Johan Benedict född cirka 1740. Detta visade sig var mycket svårt, då prästerna (som det ofta rörde sig om) flyttade runt mellan olika församlingar och ibland fick barn under studietiden innan de fått en tjänst. Några församlingars kyrkböcker kunde ju också vara förstörda för de aktuella åren. Efter att ha konstaterat att denna forskning skulle vara mycket tidskrävande, och efter att ha sett i litteraturen och registren på Landsarkivet att det inte fanns några uppenbara samband, valde jag alltså en annan väg.

Här skall kanske också, för att undvika missförstånd, påpekas att den Olof Gadd som bodde i Hovgården i Björlanda omkring år 1700 inte hade någon anknytning till den släkt som avhandlas här. Han ledde sina anor till Öckerö, vilket jag visat i min bok.

För att få någon uppfattning om hur namnet Gadd (ej enstaka personer) spridits i Hisingsområdet kan man se på följande kronologiska linje (årtalen ungefärliga): Först Glöstorps (1400-talet-omkring 1600), så ungefär samtidigt Torslanda sn (1528-1620); Hästevik-Röd-Garnfot-Torslanda-Bua), Öckerö sn (1568-1640-talet) och Kvisljugby (1568-1620-talet), sedan Storegården (före 1610-1670-talet), Laesö (1612-1649) och till sist Lilleby (1633-1700-talet).

Bilaga B

Gadd i Lilleby

Sörgården

Nils Jönsson Gadd n.1655-91
I Gertrud Nilsdotter Björlanda
II Gertrud Olsdotter L.Bergeg.

I Lars, okänt
I Agnes, gift Hästevik o här
I Börta, gift Köpenhamn
I NN, okänt
II Gertrud, gift här
II Elin, gift här o Högen
II Anna, gift Kärr

Mellangården

Jöns Andersson Gadd n.1633-75
NN

Olof, gift här
Karin, gift här
Maret
Börta
Anna

Olof Gadd n. 1668-91
Maret n. till 1700

Anders Gadd, gift Elverg.
Jöns Gadd, gift Viken.
Olof Gadd, gift här
Olof Gadd, gift Lundby

Olof Gadd d.1749
Börta Olsd. d.1759

Anders Gadd, gift Bj.V.
Anna, d.före 1746
Ingrid, gift här
Katarina, gift Huvud
Magdalena, gift Lexby

Evens gård

Nils Evensson n.1657-92
NN

Nils, gift Kallhed o här
Anna, gift Lexby

Nils Nilsson 1650-1702
Ingegerd Ambj.d. g.1671

Olof, gift här
Bengta, gift här
Ingeborg, okänt

Anders Gadd fr.M. d.41
I Bengta Nilsd., g.1696
II Karin Eriksd.

I Anders, n.1726
I Maret, ogift 1741
I Ingegerd, gift här
II Olof, f.1728

Noter:

1) Nils Jönsson Gadd kan ha varit den Nils Gadd som kom från Storegården i Björlanda och gifte sig 1638. Det finns ingen annan med det namnet under den tiden, och det finns inget nära samband med Jöns Gadd i Mellangården (vilket jag tyckte mig ha sett enligt boken). Vad det blev av sonen Lars är okänt, så det går inte att följa den här linjen av Gadd-släkten framåt i tiden.

2) Jöns Andersson Gadd verkar inte ha något släktsamband bakåt i tiden med någon i Lilleby. Se nedan under Mellangården.

3) I Evens gård (Elvergården) fanns ingen Gadd från början, men i domböckerna sägs Anders Gadd ha haft odel där (i 1/3 eller 8 öresbol), liksom tidigare hans far och faster. Efter fastern ärvde de tre bröderna Anders, Olof och Jöns Gadd emellertid så mycket som motsvarade var sitt fähus, för att inte göra anspråk på jorden. Det bör ha varit genom farmodern, Jöns Anderssons till namnet okända hustru, som odelet ärvdes.

4) Nils Evensson och hans hustru ägde jord i både Lilleby och Kallhed. Barnen Nils och Anna hade gjort ett så kallat

makeskifte (domboken 1707 26/2 § 30)
varvid Nils fick hennes jord i Lilleby och
Anna hans jord i Kallhed. Denne Nils

Nilsson var svärfar till Anders Gadd från
Mellangården. Varifrån Anders andra
hustru kom har inte gått att få fram.

Gadd i Lilleby Mellangård (helt skattehemman, förmedlat till 3/4)

m. **Jöns Andersson Gadd**, nämnd 1633-1675
h. NN, död 1691

- s. Olof, gift här
- d. Karin, gift här
- d. Maret, levde här, okänt om gift
- d. Börta, sannolikt gift med Erik i Norum
- d. Anna, död barnlös före 1680

Noter:

Det är oklart varifrån Jöns Gadd kom. Någon lämplig Anders Gadd har jag inte funnit. Kanske han härstammar från den gren som utgick från svenska Hisingen och Glöstorps. I så fall är det möjligt att han var son till den Anders Gadd (sannolikt Anders Joensson i Glöstorps) som nämns i domböckerna och jb där under "rätt" tid. Möjligen kom han från Storegården i Björlanda, där det tidigare fanns flera personer med namnet Gadd: En båtsman 1617 hette Olof Jönsson Gadd, och en Nils Gadd dömdes 1638 för lägersmål. Kanske var de bröder, och söner till Jöns Gadd i Storegården, nämnd åtminstone 1610-28. Före honom nämns Nils (1574-1612). Jöns Anderssons barn sägs ha haft odel i Evens gård i Lilleby. Det kan betyda att hans

hustru kom därifrån, men något mer om henne går inte att säga.

Barnen Olof och Karin delade faderns gård. Jag har tolkat domböckerna som att Karin löste ut en syster och fick lika stor del som Olof. De står i jb för en lika stor del och ägde hela Mellangården. Karins man Lars Andersson, nämnd 1678-1714, hade en son Olof i sitt första gifte. Denne nämns senare i domböckerna i samband med arvsanspråk. Förutom Olof och Karin fanns tre systrar, Maret, Börta och Anna, vilka bl.a. nämns i en dombok från Östra Hisinges härad 1680 3/7. Där framkommer också att den ena systemen var gift i Norum. Eftersom Maret då sägs bo i Lilleby, måste det ha varit Börta som var det.

- m. **Olof Jönsson Gadd**, nämnd från 1669, död här 1691
- h. Maret, död här efter 1696
- s. Anders, född cirka 1668, gift till Lilleby, Evens gård (Elvergården)
- s. Olof d.ä., född cirka 1672, gift här
- s. Olof d.y., född cirka 1675, gift till Lundby, Fogdegården
- s. Jöns, född cirka 1678, gift till Lilleby, Nordgården och Viken, Bergegården

Noter:

Olof d.ä. kan vara den son som utan namn nämns från 1693 och som i mtl 1697 sägs vara kofferdibåtsman ("Olof Olofsson").

Enligt Sonjas papper skall det ha funnits en bror Lars också, gift i Ödsmål. En Tora Larsdotter var gift med Jöns Börjesson i

Restad, Hålda, och fick överta en del av Lilleby efter Olof Gadd. Hon skulle vara dotter till denne Lars. Detta är dock en feltolkning på grund av ofullständig genomgång av källorna. Jag har funnit att Toras far var bror till en Olof Olofsson (nämnd från 1729, död 1738), gift med Anna Nilsson (död 1741). Denna Anna var delägare i Lilleby Evens gård och testamenterade sin del till Tora för skötsel på äldre dar. Detta var innan hon blev gift. Dessutom köpte Tora en del av Olof Gadd, som han hade köpt av sin bror Anders Gadd, då denne fick dålig ekonomi.

I en bouppteckning (1742 25/1) kallas hon Tora Hansdotter, men det bör ha varit Tora Larsdotter som avses. Jöns Börjesson

ovan bör vara identisk med den Jon Börjesson som nämns i bilaga D. Detta förklarar då varför Jon Börjesson och Margareta Jönsdotter kom till Evens gård. Det heter nämligen i domboken (1767 14/10 § 6) att Margareta fick gården efter maken (1759, då hans bouppteckning företeddes i rätten), som fick den efter sin första hustru Tora enligt testamente 1742 10/2. Jon och Margareta gifte sig 1742 23/12 (charta sigillata). Tora och Jon var barnlösa. Margareta ärvde alltså ingen del i Evens gård. Fadern Jöns Gadd hade med sina båda bröder Olof överlåtit den på Anders, som dessutom fick en del där genom sin första hustru.

m. **Olof Olofsson Gadd**, född cirka 1680, död här 1749

h. Börta Olofsdotter, död här 1759

s. Anders, född 1708, gift till Björkö Västergård

d. Anna, död tidigt (före 1746)

d. Ingrid, gift här (efter 1743), död före 1786

d. Catharina, född 1715, gift till Björkö Huvud

d. Magdalena, gift till Björlanda, Lexby

Noter:

Bouppteckning finns efter både Olof och Börta. Dessa har hamnat under Inlands Södra härad, vilket förtjänstfullt uppdragats av Britta Österberg, som håller på att registrera alla bouppteckningarna för Öckerö sn. Ingrid var gift med ostindiefararen Olof Claesson (1717-1793 9/6), vilket bl.a. framgår av de ovannämnda bouppteckningarna. Olof var son till Maret Olsdotter, som blev gift med Erik Staffansson på Björkö Huvud. Jag påminde mig att jag för många år sedan arbetat lite med Högen i Säve och sett att namnet Claes förekom där. I enrolleringslängden 1700 nämns i den här gården en dräng Claes Olofsson, 22 år gammal. I förmögenhetslängden 1714 finns där en Claes på 1/3 av gården, sannolikt densamme. Det är inte omöjligt att det är denne Claes som var Olofs far.

Olof och Ingrid blev aldrig mantalsskrivna på Huvud. De var

trolovade 1741 20/10, då Olof befann sig på en sjöresa till Ostindien (en av de mellersta av de 13 i första oktrojen) och var gifta enligt gåvobrev 1743 27/9. Vigseldatum hittar vi i en av de få bevarade längderna över charta sigillata; 1742 19/11. År 1744 30/5 skrevs ett bytesbrev mellan Björkö Huvud och Lilleby Mellangård med Ingrids syster Catharina. Olof och Ingrid bosatte sig synbarligen i Lilleby direkt: I mtl för 1742 är Ingrid skriven i Lilleby och har pigan Magdalena på Huvud.

Catharinas man hette Anders Olsson (1720-1782 17/5). I Odenviks bok har det smugit sig in ett fel här. Anders var inte bror till Ingrid, utan svåger. Men varifrån kom han då? Det går att få fram. Vid dop av Anders och Catharinas barn 1745 8/11 var en Anders Olsson från Flateby fadder. En man med samma namn var också fadder 1742 hos Carl Olofsson i Gårda på

Hönö. Carl hade kommit från "Herrsta" sn, vilket säkerligen betyder Harestad (uttalas allmänt "Harsta"). Han verkar dock inte ha varit bror till Anders Olofsson på Huvud. Jag kontrollerade Flateby med Hans Lidhall, och fick fram att det i Mellangården fanns en familj med två söner Anders Olofsson. Den äldre tog över gården men rymde 1738. Om han kom tillbaka senare avslöjas inte i källorna som Lidhall gått igenom. Den yngre Anders Olsson var väl den som 1744-45 blev gift

på Björkö Huvud. Att han skulle vara född 1720 stämmer mycket bra. Den som var fadder kan ha varit styvfadern till de två Anders i Flateby Mellangård med samma namn (alltså tre Anders Olofsson i samma familj!). Catharina dog 1786 25/11 och var då 71 år och 9 månader gammal.

Magdalena var gift med Hans Persson i Lexby enligt bouppteckningarna ovan. Hon gifte sig efter 1742, för enligt mtl då var hon ju piga på Huvud.

Gadd i Glöstorps (domböcker)

1440	Arne Gaddesen
1450	
1460	
1470	NN Arnesson
1480	
1490	
1500	Olova Amborg
1510	
1520	
1530	
1540	Nils E Gadd
1550	
1560	
1570	P, I, M Anders Gadd pantsatt till Jacob Jöranss o Nils arvingar sålt sin ½ till Lars Germ. i Grimbo
1580	
1590	

1600

Jöns Gadd och Anders Gadd sålt 1/3
till Joen Torsson i Tynnered (1604)

1610

1620

Twist om 1/6 som sålts av Nils arvingar,
men som rätteligen tillkom Gadd-grenen (1627)
Joen Torsson var död, arvingar i rätten (1636)

1630

1640

Joen Larsson Grimbo i Gbg sålt sin del i 1/6
som syskonen köpt av Gadd (1638)

1650

Glöstorp (skattelängder)

1540

Per, Börge 1545

1550

Nils 1550

1560

Nils 1565

Änkan 1566

1570

Nils 1567

Per 1569

Jacob Jöransson 1572

Jacob Jöransson 1574-77 (fogde Mark)

1580

Anders Joensson 1578

Hustru Helga Jacobs 1578

1590

1600

Hustru Helga 1602

1610

Erik 1607

1620

1630

Joen smed, Arvid, Hans, änkan 1635

Intressanta Gadd på Hisingen

Storegården, Björlanda

1590

1600

1610

Jöns Gadd 1610

Jöns 1614

Olof Jönss.Gadd f. här, n.1617

1620

Jöns Gadd dot. 1622

här?

Jacob Jönsson 1626

Jöns Jacobss. f.1545

1630

Jöns 1628

n. 1627 (över 80 år)

Jacob Jönsson 1634

1640

Nils Gadd gift 1638

1650

1660

1670

Jacob Jönsson 1672

Henrik Karlsson 2001-2003

Bilaga C

Bask

Johan B. Gadd sägs av Odenvik ha varit kusin till Carl Christian Böcker. Deras strid om prästämbetet beskrivs i hans bok om Öckerö sn. Carl Christian var son till Christen Böcker, en svåger till löjtnant Per Nordtman. På den sidan finns ingen möjlighet att hitta ett kusinskap. Det tänkbara sambandet som jag först såg; att Christen Böckers syster Helena gifte om sig med Johan Benedicts far och blev hans mor faller på att Helena Böcker 1719 gifte sig med Jacob Lachonius, bror till kyrkoherde Lars Lachonius i Torslanda, och han levde ännu på 1730-talet, då han försökte bli klockare i födelseförsamlingen Enslöv i Halland, där svågern var kyrkoherde då. Därför kan inte hans hustru ha hunnit bli änka så tidigt att hon hunnit gifta sig med Johan Benedicts far, innan hans systrar föddes.

Den enda återstående möjligheten skulle vara genom Christens hustru. Hon hette Sara Beata Bask. Frågan blev då vem hennes föräldrar var. Namnmässigt och geografiskt stämmer det bäst med Elias Johannis Bask (1657-1714), under några år kyrkoherde i Tuve och Lundby på Hisingen. Han bodde då i Säve. Hustrun hette Helena Jonasdatter. Ett stöd för sambandet är namngivningen av Christens barn. De första barnen blev kallade Petter Elias och Anna Helena. De skulle kunna vara en kombination av Christens föräldrar Per och Anna Böcker och Sara Beatas Elias och Helena Bask. Elias Basks barn som finns nämnda i boken om Göteborgs nation i Lund var Jonas, Johan och Simon Benedictus. En fjärde son påträffas som fadder nedan.

Ett annat stöd för Sara Beatas härkomst är de faddrar hon använde vid dopet av

barnen. Där nämns pastor Jonas Bask, herr Simon Bask och tygvaktaren Eliezer (Elias) Bask. Dessa var söner till Elias Johannis Bask. Även en fru Stina Bask nämns, möjligen identisk med likaledes nämnda fru Christina Catharina Bask. Denna senare var emellertid ingift (med Jonas Bask) och var född Bånge.

Vid dopet av Anna Helena 1733 nämns bland andra jungfru Anna Nordtman och "jungfru" Cajsa Lachonia. Anna var systerdotter till Christen Böcker (då hans syster Anna Elisabet Böcker var gift med Annas far Per Nordtman), och Cajsa var Christens syster. Någon dotter Cajsa hade inte Lars Lachonius och Cajsa Böcker, varför det borde stått "hustru" och inte "jungfru". Det bör i detta sammanhang sägas att Cajsa är en annan form av Catharina.

Slutsatsen av ovanstående blir att släktskapet ovan inte kan ha varit ett äkta kusinskap. Det var dock vanligt att man skrev "kusin" även för mera perifer släktskap. Det här skulle uppkomma genom att Carl Christians mor var kusin till Johan Gadds farmor. Modern Helena Jonasdatter, som uppges född i Göteborg, skulle då vara syster till häradsskrivaren, postmästaren och tullaren i Kungälv Börje Jönsson. De tillhörde samma generation. Det finns dock inga belägg för detta i nuläget.

Av en tillfällighet kom jag att läsa det första målet om komministertillsättningen. Jag hade mot bättre vetande litat på Odenviks uppgift att Johan Gadd och Carl Christian Böcker var kusiner. I domboken 1773 12/11 (§ 16) tar man upp påstådda oegentligheter vid valet. Det skulle ha förekommit röstfiske av de inblandade

parterna. Vittnen inkallades till tinget, bl.a. Anna Rasmusdotter i Torslanda Nedergård som berättar ”att hon för walet varit hr. adjuncten Gadd en gång fölgactig från Torslanda, tå han yttradt sig at hanlat på (står så, oklar betydelse) Eric Hermansson i Torslanda, hwarwid wittnet sagt at Enkan i Bulöcke wille kalla på hr adjuncten Böcker, men at hr adjuncten Gadd swarat, det hon, såsom Syskonebarn med hr Böcker ej finge kalla på honom, mer än hans Swärfader hr kyrkoherden Stabaeus kunde kalla hr Gadd.”

Det skulle vara svårt att få ihop det logiskt, om man läste ”han” i stället för ”hon” på näst sista raden. Så måste ändå Odenvik ha läst det. Tydligt hade han för bråttom. Men vem var nu denna änka? Vi kan leta från två håll. I Bulycke fanns ingen änka 1773! Det är t.o.m. omöjligt att finna någon mor som var änka och som skulle ha kunnat flyttat till sitt barn som var gift där, och som då (1773) var för gammal för att mantalsskrivas. Sådant hände ibland. Jag har kontrollerat med kyrkböcker, mtl och dbk. Uppenbarligen har det blivit ett fel på vägen, så att det i stället menas en gård i närheten av Bulycke.

Nu får vi titta från andra hållet. Vilka tänkbara kusiner hade Carl Christian? Hans föräldrar var Christen Böcker och Sara Beata Bask. Någon medlem i slakten Bask boende i Bulycke eller dess grannskap är utesluten. Vilka syskon hade då Christen? Det kan inte ha varit någon av Anna Lisa Böckers och Per Nordtmans döttrar. Inte heller kunde Catharina Böckers och Lars Lachonius döttrar komma ifråga. Familjen försvann på 1750-talet efter moderns död, sannolikt till Göteborg, dit åtminstone Jacob flyttade. Helena Böcker var gift med ovannämnde Jacobs farbroder med samma namn, men de fick bara en son och lämnade socknen tidigt. Nu finns bara en person kvar att undersöka. Det är löjtnanten Lars Böcker i Kärr, bror till systrarna ovan och Carl Christians far Christen. Fick Lars någon dotter som

skulle kunna avses med ”änkan på Bulycke”?

Ja, det går att finna en kusin till Carl Christian i närheten av Bulycke under rätt tid, därtill en änka! Lars Böcker hade två döttrar. Olena, född cirka 1722 (ej införd i födelseboken), gifte sig 1749 6/12 med styremannen Carl Sörensson från Röd Nordgård. Han var f.ö. bror till Olof Sörensson på Björkö Ryd. De bosatte sig i Torslanda Östergård, och Carl slutade med sjöfarten och ”räknades som allmoge”. Han dog redan 1764 9/12. Olena var änka i 10 år och försörjde själv de fyra barnen, bl.a. sonen Samuel som sedan blev klockare. Hon gifte om sig 1775 15/2 med änklingen Anders Hindriksson från samma gård. Han hade också en son Samuel från sitt första gifte. Olena Böcker dog 1786 2/12 och uppges då ha varit 64 år.

Torslanda Östergård ligger inte så långt från Bulycke, varför det kanske var lätt att säga fel. Kanske man tog miste, eller kanske man använde ”Bulycke” för den delen av socknen. Torslanda by bestod av flera gårdar, så det kunde ju bli en förväxling om man bara sade ”Torslanda”. Min slutsats är i alla fall att det inte kan finnas någon annan förklaring till det i dbk uppgivna kusinskapet.

Men Lars Böckers dotter Anna? Kunde det inte vara hon? Nej, Anna gifte sig 1758 2/4 med Elias Sörensson från Amhult och blev bosatt där. Hon dog före sin man, 1787 4/8, och kan alltså inte ha varit änka 1773.

Vad har då blivit resultatet av allt detta? Ja, en sak är att vi har fått fram data om ytterligare några familjer med anknytning till Öckerö socken, men främst Torslanda. Kanske det viktigaste av allt är att man återigen har fått en påminnelse att kontrollera sina källor (särskilt vissa), innan man lägger ner ett stort arbete på att följa ett spår. Och fastän man som jag har arbetat och funderat mycket och skrivit sex koncept, kan man förbise en detalj. Det visar hur komplext materialet är som vi släktforskare använder. Man kan hitta fel i alla böcker. Elgenstierna, Skarstedt och

Odenvik är inte felfria. Å andra sidan, kan man lita på mina uppgifter? Tillräckligt, hoppas jag, men det har faktiskt gått att hitta några små fel i min bok "Havet var vårt liv". Det är ju nästan omöjligt att bli helt färdig med ett forskningsprojekt. Man

anser sig ha gått igenom allt bevarat material, men det kan ändå i framtiden dyka upp någon källa som man inte visste om när man skrev sitt arbete och som kan komplettera och rätta det redan funna.

Henrik Karlsson 2001-2003

Bilaga D

Olof Gadd i Lundby

I

- Båtsman (även högbåtsman, underskeppare)
- m. Olof Gadd, född cirka 1685 i Lilleby Mellangård, Björlanda sn, död 1741 1/6 i Fogdegården, Lundby sn
  - h. Brigitta Svensdotter, född cirka 1692 i Fogdegården, gift 1725, död 1731 28/3 ibm
  - d. Maria, född 1726 19/9 i Fogdegården (liksom alla övriga barn), död 1728(29)
  - d. Kristina, född 1728 10/1, död 1729(28)
  - d. Marit, född 1729 16/11, död 1732 5/3
  - d. Sara, född 1731 14/3, död 1731 21/11

II

- h. Maria Olofsdotter, född 1710 24/10 på Hallen, Lundby sn, gift 1731 21/11, död efter 1763
- d. Magdalena, född 1732 3/10, död 1742 28/3
- s. Olof, född 1734 4/10, död 1737 2/7
- s. Börje, född 1737 11/3, död 1742 9/7
- s. Olof, född 1739 14/10, död 1742 25/4

III

- m. Mattias Andersson, död efter 1763 i Fogdegården
- h. Maria Olofsdotter (se ovan), omgift 1742 21/11
- d. Magdalena, född 1743 27/9, död 1747 17/5
- s. Anders, född 1745 17/5, död 1749 4/8
- d. Anna, född 1747 29/9, död 1749 27/8
- s. Lars, född 1750 26/3, död 1751 29/11
- s. Lars, född 1751 i december, död 1753 1/1
- d. Margareta, född 1753 30/11, död 1812

Noter:

Olof kallas högbåtsman 1731 och -34, samt underskeppare 1732, i övrigt rätt och slätt båtsman (enligt kyrkböckerna). Att han var bror till Jöns Olofsson i Viken kan synas motsägelsefullt, om man bara läst domboken 1707 (26/2 § 30), där det ser ut som om det blott fanns tre bröder i familjen; Anders, Jöns och Olof. Men om man läser domboken 1720 (16/2 § 35), ser man att det också fanns en Olof d.y.. Han befann sig just då utrikes. Olof Gadd i Lundby måste vara identisk med denne. Som båtsman kan han ha varit utkommenderad i det stora nordiska kriget som tog slut det året. Åtskilliga enrullerade

båtsmän deltog också i kaperiet, och flera av dem gick (ibland "utan lov") med Gatenhielms handelsfartyg.

Varifrån hans första hustru kom kan inte utläsas av kyrkböckerna, som är ofullständiga under 1720-talet. Säkerligen bodde hon i Fogdegården vid giftermålet, eftersom Olof kom från Björlanda sn. Jag försökte först hitta något i registret över Göteborgs amiralitets-församling och Älvsborgs fästning, men fann inget, i alla fall inte i de registrerade kyrkböckerna. Jag hittade så småningom i kompletterande mtl, tolkade tillsammans med kyrkböckerna, förklaringen på Olof Gadds

anknytning till Fogdegården. Det visade sig att Brigitta Svensdotter var dotter till en Sven där, vilken avlidit, varefter änkan gift om sig med Jon Christoffersson. Det var denne Jon som Olof efterträdde. Alla fyra kända barn i detta äktenskap dog små. Det är inte uteslutet att Olof hade ett barn till, i så fall från ett tidigare äktenskap, då en Anders Olsson i Fogdegården dog 1742 28/2 (samma år som tre av Olofs och Marias barn), 20 år gammal. Olof var ju 40 år gammal, när han gifte sig i Fogdegården, och kan ha hunnit med ett äktenskap tidigare.

Angående Olof Gadds yrkesbana försökte jag hitta något i registren över Göteborgs amiralitetsförsamling och Älvsborgs fästning, men fann inget, i alla fall inte i de registrerade kyrkböckerna. Kanske det finns något i amiralitetets militära källor, eller i Gamla och Nya varvets källor.

Andra hustrun var sannolikt dotter till "kofferdiemannen" Olof Andersson och hans hustru Anna Andersdotter på Hallen, gifta 1710 i augusti. Det var denna gård Maria kom från vid giftermålet, och detta par fick just en dotter Maria ett par

månader efter vigseln. Hon och hennes andre make levde fortfarande 1763, när Lundby C:2 slutar. Också i detta äktenskap föddes fyra barn, och liksom i det förra dog alla små. Man skulle kunna tro att Olof Gadd bar på en gen som gav icke livsduglig avkomma, men när man ser att nästan alla barn även i det tredje äktenskapet i denna familj dog små, förfaller den hypotesen. Barnen dog dessutom i olika ålder och levde ju i några år. Man var helt enkelt extremt otursam.

Mattias Andersson hade inte varit gift innan. Han fick med Maria Olsdotter sex barn. Av dessa var det de första fem som dog små. I födelseboken har prästen som tjänstgjorde 59 år senare noterat för det sjätte barnet, Margareta, att hon dog 1812. Om hon gifte sig och förde släkten vidare har jag inte kontrollerat. Egendomligt var det att denna familj var så olycklig med sina barn att det inte förrän med det fjortonde barnet lyckades dem att få ett att överleva barnåren. De som dog 1742 blev kanske offer för en farsot, eftersom de var så många under en kort tid. Den äldste Lars omkom efter att ha blivit "förqvafd i en wattubalg".

Henrik Karlsson 2001-2003

Bilaga E

Jöns Gadd i Lilleby och Viken

Styreman och kronoskeppare

m. Jöns Olofsson Gadd, född cirka 1678 i Lilleby Mellangård, Björlanda sn, död efter 1748 i Viken Bergegård, Björlanda sn

h.I Catharina Börjesdotter, född i Kungälv, gift 1700 o död efter 1709 i Lilleby Nordgård

s.I Börje, född cirka 1705 i Lilleby Nordgård, gift cirka 1726 till Alleby

d.I/II Catharina, född 1710-12 i Lilleby Nordgård, nämnd 1744

h.II Ingeborg Olofsdotter, född 1681, gift II 1710-12, död efter 1748

s.II Hans, född cirka 1713 i Viken Bergegård, gift här, sjöman, död 1801

d II Anna, född 1715 ibm, gift i Lilleby Mellangård, död där 1800

d.II Margareta, född 1717 ibm, gift 1742 i Lilleby Evens gård, död där 1800

Noter:

Jöns Gadds familjer:

Att Jöns Gadd i Viken var född i Lilleby Mellangård är helt klart enligt domböckerna (t.ex. 1716 14/2). I övrigt fås en kontinuitet via Lilleby Evens gård genom olika slag av längder. När han dog har jag inte lyckats utröna, men det var efter 1748 (domboken 3/6 § 14). Han skrevs under barnen i mtl 1742 och bör då ha varit omkring 63 år, vilket stämmer med åldern enligt enrolleringen. Ingeborg Olofsdotter kallas då hustru och inte änka.

Jöns Gadd nämns år 1700 vid enrolleringen av extra båtsmän till flottan. Det heter: "Sjöwan, doch brukar allenast fiskeri". Något senare har han enligt längderna blivit antagen som båtsman, men finns inte med i rullorna för de olika skeppen. Han benämns under 1720-talet i mtl kronoskeppare, i domböckerna mest bara skeppare. Det förefaller som om han fortsatte i flottan, men i boken om Göteborgs amiralitet finns han inte med.

Vem Jöns hustrur var har klarlagts i tidigare avsnitt. En föregångare till Jöns på gården var Asmund i Viken. Det fanns en Asmund Jönsson i Björlanda sn, vilken år 1752 gifte sig i Lundby. Man skulle kunna

tro att han var son till Jöns, och att Jöns hade gift sig med änkan efter Asmund, men det har senare visat sig att Asmund Jönsson var son till en annan än Jöns Gadd.

Barnens ålder och inbördes ordning är inte lätt att få fram med absolut säkerhet. Jag har här gått efter uppgifterna i dödboken, som är exakta med år, månad och dag. Husförhörslängden 1786 skiljer sig från denna och ger sinsemellan olika födelseår ifråga om ålder i år och uppgivet födelseår. En åldersuppgift på Hans finns i domboken. På de flesta ställena är Hans äldst. Margareta är alltid yngst. Catharina är omöjlig att åldersbestämma enligt bevarade källor, utan har måst resoneras fram enligt ovan.

Hans Jönsson var sjöman. Det heter om honom att han farit på svenska och utländska skepp, både som båtsman och kock. Han var gift med Annika Persdotter från samma gård. Enligt mtl övergick han till det äkta ståndet 1747. I domböckerna avslöjas dock att han inte hedrade det med livslång trohet, eftersom han 1764 hade en affär med hustruns systerdotter. Han blev till sist förlåten, men med det förbehållet

att några grannar skulle hålla uppsikt över honom.

Anna Jönsdotter i Lilleby var 1744 fadder på Öckerö för Jon och Maria. Hon gifte sig före 1742 med Ivar Sievertsson (död 1751/52) i Lilleby Mellangård. De hade barnen Sara, Hindrik och Christoffer.

Margareta och Catharina nämns också som faddrar. Margareta anges 1741 i denna egenskap vara piga i Röd. Det avser Röd på Hönö. Enligt mtl i början av 1742 var hon hos Anders Räv. Margareta gifte sig sedan I 1742 23/12 med Jon Börjesson (broder Olof i Låssby och Mårten i Lilleby), enligt barnens ålder död senast i

november 1757 (skifte 1759 7/2), och II med Peter Jonsson (född 1737, av okänd härkomst, död efter 1802). De bodde i Lilleby Evens gård. Med Jon fick Margareta fyra barn. Jon hade först varit gift med Tora Larsdotter (se bilaga B).

Catharina nämns 1742 som ansvarig för gården, då fadern anges vara under barnen (=Catharina). Hon återfinnes även 1744 som fadder. Det kan vara hon som bodde som piga hos Carl Olofsson i Alleby 1770-72. Hon skulle i så fall bott som ogift hos sin brorsdotter (egentligen styvbrors), vilket ju inte är omöjligt.

Ingeborg Olsdotters första familj:

m. Hans Asmundsson, sjöman, född 1670-74 i Viken Bergegården, död där 1711

h. Ingeborg Olsdotter, född 1681 (uppgift i domboken), gift 1701-02, död efter 1748 3/6

d. Maria, född 1702, gift 1731-32 till Öckerö Norgård, död där 1766 8/2

Noter:

Hans Asmundsson var son till Asmund Persson i Viken Bergegård, nämnd 1654-97. Han var säkerligen son till Per Asmundsson där (gift 1617), i sin tur son till Asmund i Viken, nämnd 1585 och 1604 21/5 (Östra Hisings häradsrätt). Hans Asmundssons far dog före 1711, då arvingarnas jord i Nolvik Östergård och Alleby såldes, Alleby f. ö. till Jacob Rasmusson på Öckerö. Jag har inte hittat något om fortsatt innehav, varför Jacob

sannolikt sålt detta igen. Han står inte som ägare i j.b. Önnered skiftades mellan Asmunds barn 1712. Där framgår det att Hans hade en bror och fem systrar. Vid enrolleringen 1700 sägs han vara befaren och hade därför säkert varit till sjöss sedan många år.

Maria gifte sig med Jon Olsson på Öckerö. De fick barnen Anna Catharina (1733), Hans (1735), Annika (1738), Christian (1741) och Kerstin (1744).

Henrik Karlsson 2001-2003

Bilaga F

	2	4	8	16
Jöns Olofsson Gadd f. Lilleby Mellangård Björlanda sn (O) d.d. Viken Bergegård Björlanda sn (O) Skeppare Viken g.1700		Jöns Andersson Gadd f. d. Lilleby Mellangård, Björlanda sn (O)		17
			9	18
				19
	g.	5	10	20
		Maret f.		21
	1		11	22
Börje Jönsson f. Lilleby Nordgård Björlanda sn (O) d.d. Alleby Björlanda sn (O) Bonde Alleby				23
		6	12	24
				25
		Börje Jönsson f. d.bg.1684-09-05 Kungälv sfs (O) Här.skriv. tullförv. po Kungälv	13	26
	3			27
Katarina Börjesdotter f. Kungälv Kungälv sfs (O) d.d. Lilleby Nordgård Björlanda sn (O) g.1700				28
		7	14	29
				30
		Sven Pålsson Bånge f. d. Göteborg, g. Karin Nilsdotter f. d. Göteborg,	15	31

Bilaga H

Lunnegården-Alleby

- m. **Rasmus Mårtensson**, nämnd 1644-1675 i Högen och Lunnegården
- h. Elin Jörgensdotter, nämnd som änka 1678-80 i Lunnegården
- s. Jörgen, nämnd från 1669, gift 1674 i Lunnegården
- s. Mårten, nämnd 1669-70 i Lunnegården
- d. Malena(?), gift 1682(?) till Alleby
- d. Börta, gift 1684 i Lunnegården

Noter:

Rasmus med familj nämns till och med 1663 17/12 i Högen, Björlanda sn, och från och med 1664 12/7 i Lunnegården. Enligt uppgifter i länsräkenskaperna ägde Rasmus 1659 Lunnegården (1/2, Erik), Kallhed (1/1, Nils) och Alleby (1/4, Nils). Högen var hustruns gård, vilken hon hade fått sig

tillskiftad i samband med arv (moderns morgongåva). Elin var änka åtminstone från 1678 (b-10).

Jörgen gifte sig 1674 med Börta från Björlanda, och hans syster Börtas man hette Olof Olofsson.

- m. **Jöns Eriksson**, född 1658, död efter 1718 i Alleby
- h. Malena Rasmusdotter, gift cirka 1682, död efter 1715 i Alleby
- d. Elin, gift 1715-17 här, död 1757 (bouppt 2/6)
- d. Christensa, nämnd 1715-18, gift i Flateby, Harestad sn
- d. Helena, gift cirka 1726 här

Noter:

Jöns ålder fås i enrolleringslängden 1704. Han och Malena upprättade 1727 10/2 ett testamente, där dottern Elin och hennes man skulle få ena halvan av gården mot skötsel av dem. Den andra fick Helena och Börje. Senare bestreds detta av systemen Christensa, så att de alla fick 1/3 var.

Elins make Erik Svensson var kommenderad båtsman 1718. Erik och Elin infriade panträttigheten i Alleby till Mickelsmäss 1723 och utlöste arvingarna efter häradsdomaren Erik Andersson. Tydligen hade Elins föräldrar inte gjort det vid sitt tillträde. Erik och Elin var barnlösa och skrev ett inbördes testamente 1740 9/6. I mtl 1742 sägs Elin vara gammal och

bräcklig. Efter hennes död gifte Erik om sig med Anna Olsdotter från Kalshed i Säve sn. Den Sven Eriksson som senare nämns i Alleby var inte son till Erik Svensson, utan hade kommit från Torsby sn och var måg till Carl Olofsson.

Dottern Christensa föddes strax efter 1700 ("för ung" i mtl 1715). Hon var gift med Lars Jonsson från Flateby Nedergård, även kallad Södergård. De hade sonen Hindrik, vilken först tog över gården efter fadern (1741), men sedan blev gift i Lexby Västergård. Lars dog före 1759, då Christensa i februari det året sägs vara änka.

- m. **Börje Jönsson**, född i Lilleby Nordgård, död efter 1772 17/2 (enligt domboken) i Alleby
- h. **Helena Jönsdotter**, född här, gift cirka 1726 och död efter 1766
- d. **Catharina**, född 1733, gift i Lilleby Nordgård
- d. **Malena**, född 1735, gift här, död 1811 9/8
- s. **Johan (Johannes Benedict)**, född 1740 3/3, gift 1770 8/5, död 1829 14/3 i Öckerö Norgård

Noter:

Börje var utomlands under de första åren av sitt äktenskap, 1727-34. I mtl 1731 sägs han ha varit det i över 3 år, och ännu 1734 får mantalsskrivaren konstatera att han av samma anledning inte kan få ut skatten av Börje. Dessutom kan till hans grämlse inte heller hustrun betala den, då hon beskrivs som "alldeles utfattig". År 1733 kallas Börje husman, trots att han enligt jordeboken 1730 ägde 1/8 av gården. Men han brukade den inte, utan hade en granne, Hans Persson, som brukare. När Börje kom hem från utlandet tog han över bruket. Tydligt hade Börje tjänat en del på sin verksamhet. Något år efter det att han kom hem kunde han låna ut sammanlagt 235 dukater till ett par personer i Steneby. Dukater var internationella guldmynt, som inte användes så mycket i Sverige.

Han hade försvunnit ur mtl 1766, tydande på ett födelseår omkring 1703, och dog efter 1772 17/2, då han levde enligt ett mål i domboken. Jag har inte följt honom längre. Hustrun, som 1755 beskrivs som sjuklig, måste ha dött 1759, då hon i mtl 1760 sägs vara död.

Dottern Catharina gifte sig ung (före 1753) med Daniel Åkervall. Han var hennes fars kusin. Malenas man var Carl Olofsson. De fick barnen Helena (som nämns först av barnen, 1766), Anders (tidigast 1766), Maria (tidigast 1767) och Olena (1777). I mtl 1770 nämns bara Anders och Helena. Det var Maria som blev gift med Sven Eriksson från Torsby, och Olena som vid sitt giftermål kallades Gadd.

Johans bostadsort är något motsägelsefull. I mtl skrevs han hela tiden från 1769 27/10 i Torslanda som adjunkt hos kyrkoherden i Noleröd, men i kyrkböckerna vid barnens dop 1771 8/11 menade man att han bodde i Andalen och 1773 6/11 i Hästevik. Efter att ha bott tillfälligt på Öckerö och Björkö Västergård (där ett av barnen föddes) tillträdde han tjänsten 1774 och kom till Öckerö Norgård någon gång under 1775 för att bo där stadigvarande. Han mantalsskrevs där första gången 1776 (vilket gjordes 1775 20/10).

Henrik Karlsson 2001-2003

Bilaga I

Några av Johan B. Gadds anor tillbaka till 1400-talet

Väpnaren Esbjörn Andersson till Åby, n. 1486-92
Från Blixered i Västergötland

Anders Svensson till Ström
adlad 1506 30/11

Anders, ej identifierad
och hustrun Liva

Peder Jute till Ström, n. 1510-35
och hustrun Kerstin Andersdotter

Esbjörn Andersson till Åby, Röstorp och Ström, n. 1541-78
och hustrun Anna Pedersdotter Jute

Elin Esbjörnsdotter till Ström
och maken Peder Jensen Kock, död 1618

Malin Pedersdotter på Högen, Björlanda sn, nämnd 1626-62
och maken Jörgen Påvelsson Harbo, kyrkoherde 1606-25

Elin Jörgensdotter på Högen och i Lunnegården, död efter 1680
och maken Rasmus Mårtensson, död 1676 eller 1677

Malena Rasmusdotter i Alleby, död efter 1715
och maken Jöns Eriksson, nämnd 1684-1718

Börje Jönsson i Alleby, död efter 1772
och hustrun Helena Jönsdotter, död efter 1766

En av Johan B. Gadds ättelinjer till nutid

Nils Gadd, 1773-1828, lantbrukare

Daniel Gadd, 1812-1857, sjökaptan

Johan Gadd, 1849-1926, kyrkoherde i Torup

Hemming Gabriel Gadd, född 1890, jägmästare i Luleå

Anne-Sophie Henrietta Gadd, född 1928

Bilaga J

Bånge

- m. Sven Pålsson, levde i Göteborg, död efter 1664 24/8 och före 1673 15/9
- h. Karin Nilsson, död under samma period som maken
- s. Påvel, befallningsman på Hisingen
- d. Annika, gift före 1673 med Olof Elofsson
- d. Maria, gift i Kungälv
- d. NN

Noter:

Sven kan ha varit son till rådmannen i Nya Lödöse Påvel Bånge, nämnd åtminstone 1586-91. Det är oklart var i Göteborg familjen bodde, då Sven Pålsson inte nämns i registren till Göteborgs borgarelängder, men det bör ju ha varit i själva staden då det heter att man ägde en tomt. I fråga om namngivning kan här nämnas att Karin och Catharina är samma namn. Flera kvinnliga ättlingar fick namnet

Catharina, och det kan ha varit efter Karin Nilsson.

I familjen fanns "åtskilliga barn och mågar". Maria var yngst och hon ärvde 1/5 av tomten. Det kan med de kända barnen bara betyda att det fanns en son och tre döttrar (om det inte fanns något annat arv också, som andra barn fick). Exakta datum ovan gällde en pant och ett brev och finns i en domboksanteckning från Kungälv rådhusrätt 1684 9/4.

- m. Påvel Svensson Bånge, född i Göteborg, död 1683 (begraven 8/6) i Kungälv
- h. Kerstin Persdotter Ström, född i Kungälv, död 1732 (bouppt 3/3) i Kungälv
- s. Sven, levde i Kungälv
- s. Petter, levde i Västergötland och Kungälv
- s. Carl, död ogift 1709

Noter:

Påvel Bånge kallas mest befallningsman. Han var enligt sammanställning av olika källor häradskrivare 1662-68 och befallningsman åtminstone 1671-81. Några gånger mellan 1670 och 1680 kallades han också kronofogde, men det (eller bara fogde) användes som en synonym till befallningsman. Han var 1672-80 skriven i Hovgården i Björlanda. Efter hans död stod änkan för Hovgården till 1684, och samma år även för en gårdsdel i Lexby (i b-10, dock inte i mtl).

När man ser namnet Bånge, går det inte att låta bli att tänka på Bångegården på Björkö. Jag kom in på detta i min bok. Det

är fortfarande svårt att finna något bevis för sambandet mellan den här släkten och gården. Närmast kommer domboken 1674 20/6, där det framgår att Påvel Bånge haft en odelspart i Per Mattissons gård i Västergården som pant. Ett annat ställe är 1681 15/11. Där ser man att han även hade pant i Olof Bryngelssons gård i Lexby. Olof härstammade från Björkö och flyttade också dit på senare år, till Bångegården. Kanske man kan säga att det fanns ett indirekt samband i alla fall.

Hustru Kerstin, även kallad Christina, var dotter till kyrkoherde Ström i Kungälv. De gifte sig sannolikt 1671, då Påvel 14/3

hade betalat till kyrkan för att klockorna "ringet och kimet" (jfr eng. chime). Paret hade ett barn till, men det dog litet och begravdes 1684 2/3 i Kungälv. Efter Påvels död gifte änkan om sig med Mårten Borg, som gick samma bana som Påvel. Han nämns i källorna från 1683, var härads-skrivare åtminstone 1686 och befallningsman 1696-1700. (Mårten Borg blev inte befallningsman direkt efter Påvel Bånge, först var en Mårten Dreyer det en tid). Mårten och Kerstin gifte sig mellan 1684 och 1686, möjligen 1685 27/9, då Kerstin gav en gåva till Kungälvs kyrka. Med Mårten Borg fick Kerstin sonen Paul, som blev tullnär. Flera uppgifter finns i hennes drygt 100-sidiga bouppteckning. Mårten dog senast 1713.

Sonen Sven var sannolikt äldst. Han var omyndig 1689. Som vuxen verkade han i Kungälv som fortifikationskassör och fältkommissarie. Han var gift två gånger och fick många barn. Första hustrun dog 1705 (begravdes 8/2), och enligt stolslängden i kyrkoräkenskaperna hade Sven en ny hustru 1706 6/11. Detta bör ha

varit Anna Grotte. Sven skall ha avlidit 1753 (begraven 7/9) i Lyngby, Malmöhus län, och änkan Anna 1758 10/6 i Örgryte. Detta enligt en artikel av Pontus Möller i Släkt och Hävd 1957 om släkten Anckarström i Kungälv (en av de trevligast skrivna släktforskningsartiklarna jag läst). Grotte är ju inget vanligt namn. Det är emellertid inte helt obekant i Öckerö socken. Sannolikt tillhörde Anna denna släkt.

Petter var ryttmästare, officer vid kavalleriet motsvarande kapten, och var säkerligen identisk med den man med samma namn och titel som under några år var bosatt i Melltorp och Måsetorp i Amnehärad, Hova härad, Skaraborgs län. Där fick han med hustrun Anna Paulina 1711 dottern Beata, 1714 dottern Christina, och 1718 sonen Påvel Börge. Döttrarna dog samtidigt 1717. Efter några år flyttade Petter hem till Kungälv, där han 1721 fick dottern Beata Christina och 1722 dottern Anna Catharina. Han dog 1751 2/10.

Henrik Karlsson 2001-2003

Bilaga K

Åkervall

- m. **Börje Jönsson**, död 1684 (begraven 5/9) i Kungälv
- h. Maria Svensdotter Bånge, född i Göteborg, död efter 1709 i Lilleby Nordgård
- d. Catharina, född i Kungälv, gift 1700 i Lilleby Nordgård, död 1709-10 ibm
- s. Sven, född 1680-82 i Kungälv, bosatt i Lilleby Nordgård, gift 1707-15 ibm

Noter:

Börje Jönsson var, efter vad jag fått fram i olika källor, häradsskrivare 1671-80 efter svågern Påvel Bånge. Postmästare var han bevisligen 1676 28/11 till sin död. Tullförvaltareämbetet innehades åtminstone 1681 23/6 till 1684 9/4. Det var vid Lilla sjötullen (även kallad Portetullen) i Kungälv som han var verksam. De gårdar Börje innehade i Alleby och Lilleby hade

donerats till honom 1677 8/7 som ersättning för häradsskrivarejänsten. Hans gård i Alleby blev dock 1678 ruinerad av fienden under kriget.

Maria nämns som postmästare från makens död till 1692 8/10. Efterträdaren tillträdde 1693 enligt Grape. Familjen hade ytterligare ett barn, men det dog litet och begravdes 1687 16/10.

- m. **Sven Åkervall**, född 1680-82 i Kungälv, död 1740 (bouppteckning 9/9) i Lilleby Nordgård
- h. Maria Danielsdotter, född före 1691, gift före 1714, död efter 1753 i Lilleby
- s. Berndt Åkervall, född i Lilleby Nordgård, gift efter 1742, död ibm efter 1758
- s. Daniel Åkervall, född ibm, gift ibm, död 1769-86
- d. Christina, född 1715 ibm, gift senast 1737 till Alleby Kronogård
- d. Catharina, född 1716(?) ibm, gift 1740-42 till Amhult Uppegård

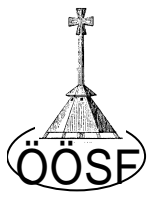
Noter:

Maria Danielsdotter bör vara född före 1691, då hon inte är införd i Torslandas födelseböcker från det att fadern börjar nämnas i mtl. Det kan ha varit i Nolvik, Björlanda sn, eftersom fadern var skriven där några år på 1680-talet. Vigseln måste ha skett mellan 1711 30/11, då hon kallas jungfru som fadder i Torslanda, och 1714 5/9, då hon var länsmanshustru. Sena uppgifter om vigsel- och dödsår är något osäkra, då jag inte haft tillgång till alla längder för Björlanda från 1700-talets mitt.

Barnens inbördes ordning är tagen från bouppteckningen. Den ger brödernas inbördes ordning, liksom systrarnas, men då sönerna alltid skrevs först, kunde det hända att yngre bröder skrevs före äldre systrar. Berndts namn kan av samtiden ha uppfattats som identiskt med Börje. Han var gift två gånger, andra gången senast 1752 med Kerstin Olsdotter, syster till Olof

Olofsson i Lilleby Kronogård. Daniel gifte sig med sin fars systersondotter, Catharina Börjesdotter från Alleby. Christina var gift med länsman Carl Reinhold Rabe i Alleby Kronogård, där han nämns åtminstone 1742-72. Det finns flera domboksställen som på ett ibland dråpligt och ibland rörande sätt skildrar relationen mellan Rabe och hans svärfar och mellan länsmannen och hans hustru. Catharinas make Petter Kolleback var född 1712 som yngste sonen till skeppare Hindrik Larsson Kolleback i Lilla Tumlehed. Han var häradsnötare 1735, senare amralitetssekreterare och hovrättskommisarie. Petter ägde $\frac{1}{4}$ i Amhult Uppegård och dog före 1758. Sonen Sven Kolleback som föddes 1745 blev gift och bosatt i Lilleby Nordgård.

Henrik Karlsson 2001-2003

Bilaga till Medlemstidning för Öckeröarnas Släktforskarförening
Nr 1 *2004* *Årg 6*